

Jerolima Vidulića 9, 23 000 Zadar
OIB 74749641896
098 9019661
cdhi@cdhi.hr
cdhi.hr

Istraživanje „Potrebe mladih u gradu Zadru“ Izvještaj s fokus grupa

Voditeljice projekta: Jelena Kupsjak, Tina Pavlović, Marija Šarić

Izvještaj izradili: Zlatko Bukač i Ivan Pešut

Zadar, veljača, 2012.

SADRŽAJ

1. Uvod	1
2. Struktura izvještaja o provedenim fokus grupama	2
3. Provođenje slobodnog vremena	3
4. Problem prostora za mlade u gradu Zadru	5
5. Izvannastavne aktivnosti	6
6. Civilno društvo i aktivizam mladih	8
7. Zapošljavanje mladih	10
8. Slobodno vrijeme, prostor i civilno društvo u Zadru	13
<i>8.1. Neartikulirana vizija Centra za mlade</i>	17
9. Zaključak	19
10. Literatura	21

1. Uvod

U sklopu istraživanja potreba mladih u gradu Zadru provedene su fokus grupe koje daju dodatan i dubinski uvid u problematiku određenu temama u Nacionalnom programu djelovanja za mlade. Fokus grupe su strukturirane oko seta predodređenih pitanja, unutar kojih se potiče rasprava između sudionika/ca fokus grupa, s ciljem razvijanja daljnje diskusije na temelju mišljenja sudionika/ca određene fokus grupe. Točnije rečeno, fokus grupe su male grupe od 4 do 10 osoba, a koje moderatori/ce vode kroz otvorenu raspravu. Fokus grupe su vodili članovi/ce Centra u ulozi moderatora/ice, uz pomoć zapisničara/ke koji/e su bilježili/e sve teme koje su bile spomenute. Također, sve fokus grupe su bile snimane preko diktafona, uz prethodni pristanak sudionika/ca¹. U slučaju navedenog istraživanja provedeno je 5 fokus grupa:

1. Nezaposleni mladi (NZ)
2. Zaposleni mladi (Z)
3. Srednjoškolci/ke (SŠ)
4. Studenti/ce (S)
5. Članovi/ce civilnog društva (OCD).

Prva grupa, nezaposleni mladi, podrazumijeva da se radi o osobama koje nisu aktivno uključene u sustav formalnog obrazovanja (studenti/ce, srednjoškolci/ke), te da nisu u radnom odnosu. Druga grupa, zaposleni mladi je obuhvatila osobe koje su trenutno u radnom odnosu, te istodobno izvan sustava formalnog obrazovanja. Treća i četvrta grupa sastojala se od osoba koje su trenutno u redovnom sustavu srednjoškolskog i visokog obrazovanja. U petoj grupi nalazile su se osobe koje su aktivno uključene u rad nekih nevladinih udruga, projekata ili političkih stranaka i čiji rad možemo smjestiti u sferu djelovanja civilnog društva i/ili javnih politika.

Pri odabiru sudionika/ca vodilo se računa o tome da se participanti/ce svake pojedine fokus grupe međusobno ne poznaju, te da odabir osoba koje će sudjelovati ne rade moderatori/ce same fokus grupe. Na taj način se pokušala dobiti što homogenija ciljane skupina koja sudjeluje u fokus grupi, te istovremeno izbjeci moguća slaganja u vrijednosnim stavovima na temelju osobnog poznanstva. Pitanja postavljana svakom/j od participanata/ica u fokus grupi su bila prilagođena karakteru same grupe, s određenim brojem pitanja koja su bila zajednička za sve fokus grupe. Zajednička pitanja su se odnosila na ispitivanje najvažnijih

¹ Maloljetni/e sudionici/e su imali pristanak roditelja za sudjelovanje u fokus grupi.

strukturnih elemenata Nacionalnog programa djelovanja za mlade kojima se pokušao dobiti uvid u načine provođenja slobodnog vremena, dostupnost kulturnih i zabavnih sadržaja, te mogućnost djelovanja s obzirom na kontekst grada Zadra (infrastrukturne mogućnosti samoga grada, javne politike, kvaliteta komunikacije između mladih te za to nadležnih institucija u gradu).

Pitanja specifična za grupe nezaposlenih i zaposlenih mladih odnosila su se na njihove stavove o mogućnostima zapošljavanja u gradu Zadru (s naglaskom na struku osobe), spremnost na promjenu mjesta stanovanja u slučaju prilike za dobivanje posla, te mogućnostima koje imaju na tržištu rada s obzirom na obrazovne institucije koje su pohađali. U grupama srednjoškolaca/ki i studenata/ica pokušao se dobiti uvid u kvalitetu i sadržaj izvannastavnih aktivnosti, dok se u grupi s osobama iz civilnog društva pokušalo saznati koliko dobro surađuju s ostalim udrugama i inicijativama koje postoje u gradu Zadru, koji su glavni problemi u djelovanju njihovih udruga, te u kolikoj mjeri kontekst grada Zadra daje mogućnosti za aktivizam mladih i djelovanje udruga.

Fokus grupe su, osim navedenih ciljanih pitanja, profilirale cijeli set dodatnih tema koje mogu biti bitne za istraživanje o potrebama mladih, no te teme nisu pokrenute u svim fokus grupama. Takve situacije su očekivane u mnogim istraživanjima koja uključuju metodu fokus grupa, te pružaju dodatan, „dublji“ uvid u temu istraživanja. Kroz ovaj izvještaj osvrnut ćemo se, ipak, na najvažnija pitanja koja su usko povezana s područjima djelovanja u Nacionalnom programu djelovanja za mlade te koja su bitna pri izradi Gradskog programa djelovanja za mlade.

2. Struktura izvještaja o provedenim fokus grupama

Osim uvoda, daljnji izvještaj se dijeli na deskriptivan pregled izjava sugovornika/ca u fokus-grupama o temama koje su im bile zajedničke, nakon čega slijedi deskriptivan pregled specifičnijih temata. Ti temati su podijeljeni na sljedeći način: 1. Provođenje slobodnog vremena, 2. Problem prostora za mlade u gradu Zadru; dok su temati sa određenim fokus grupama podijeljeni na sljedeći način: 3. Izvannastavne aktivnosti, 4. Civilno društvo i aktivizam mladih, 5. Zapošljavanje mladih.

Nakon deskriptivnog dijela², koji se sastoji prvenstveno od izabranih izjava sugovornika/ica, slijedi analiza potreba mladih na temelju izjava³, aktivnog dijaloga koji se dogodio u svim fokus grupama i zaključcima do kojih su fokus grupe dovele.

3. Provođenje slobodnog vremena

Na temu provođenja slobodnog vremena sudionici/e fokus grupa su se najviše osvrtni na druženje i komunikaciju s prijateljima/cama, prvenstveno u ugostiteljskim objektima, te razne sportske aktivnosti koje uključuju samostalnu ili grupnu aktivnost. Sudionici/e fokus grupa obrazlažu da se takva situacija razvija kao posljedica nedovoljne zastupljenosti (nepostojanja) drugih oblika kvalitetnog sadržaja u gradu.

„(...) druženje s prijateljima uglavnom šetnje gradom ili piće u kafićima, ne izlazim vanka ono tipa formalni izlasci u diskoteke ili nešto tako, na koncerte i slično“. – Petra (NZ)

„(...) a ono imamo par kafića u koje idemo i uglavnom smo tamo, nije sad da ono... daćemo otići ka dićemo, dićemo... nego zna se već ono... da idemo... sad... Krigla otvorila sad tu se nalazimo navečer na pivi, na primjer i sad ne trebaš ono ni zvati nego znaš da je ono tamo bar troje ljudi koje znaš... onda, ne znam, biljar na primjer, gori na Boriku, tamo isto i sto ja znam nekako se već ustalila ekipa i zovneš samo je li idemo, idemo ili samo dođeš i uvijek neko bude“ – Marina (NZ)

„(...) iskoristim za druženje s prijateljima, kolegama, uglavnom uz kavu. Također, izlazak u noćne klubove, i kao što je kolega rekao 'visit za kompjuterom'“. – Filip (Z)

„(...) preko zime budem na internetu i samo subotama, izlazim, a preko ljeta sam cijeli dan vani“. – Marija (SŠ)

„(...) ja uglavnom izlazim vanka tu i tamo... idemo se s motorom se vozit... znači ništa posebno“. – Stipe (SŠ)

„(...) ja, ja sam se bavila četiri godine plesom... ali sam to morala prestati iz zdravstvenih razloga iako i dalje treniram japansko streličarstvo...“ – Josipa (SŠ)

„(...) Ako prije podne radim onda se nađem s prijateljima prije podne na piću, u gradu jer sam tamo a poslije podne najčešće provodim na sportskim terenima, zimi igramo basket u

² Sve navedene izjave sugovornika/ica prenesene su u ovom izvještaju u izvornom obliku, sa svim sintaktičkim govornim greškama. Jedine intervencije u ovom izvještaju kod navedenih izjava su bile estetske naravi, točnije, prilikom skraćivanja pojedinih izjava zbog lakšeg snalaženja čitatelja/ice i preskakanja nebitnih izjava s obzirom na temu koja se u pojedinoj sekciji obrađuje. Takve intervencije su naznačene znakom „(...)“.

³ Znak „...“ bez zagrada naznačuje pauze u govoru sugovornika/ice. Imena sudionika/ica fokus grupa su pseudonimi, a svi su potpisali suglasnost o sudjelovanju u fokus grupama u svrhu Istraživanja o potrebama mladih u gradu Zadru koje provodi Centar za društveno-humanistička istraživanja. Fokus grupe su provedene u prostorijama Eko Zadra u srpnju 2011. godine.

zatvorenom, a liti na otvorenom, na Baninama. To mi je najzanimljiviji način druženja, uz sport.“ – Marin (OCD)

„Najčešće ili kafić, noćni izlasci po klubovima i tako, koncerti, svirke. Neki put, ovi koji su van Zadra, čujem se preko interneta, rjeđe neki kućni party. Uglavnom kafići, šetnje i tako“. – Marko (OCD)

Iako većina sudionika nema problema s izražavanjem svojih hobija i interesa u slobodno vrijeme, kroz međusobnu komunikaciju u fokus grupama ipak se isprofilirala potreba o povećanom broju raznovrsnih sadržaja koje bi grad Zadar, s obzirom na ono što su oni često zvali „kapacitetom“, trebao imati unutar svoje ponude. Na takav način bi vjerojatno oni proširili svoje interese i hobije.

„(...) mislim ipak da, da... nedostaje još stvari ovdje, grad tipa Zadar koji stvarno ima... u posljednje vrijeme to čitam u novinama konstantno već par godina... koji ima strašan razvitak da se nije pomaknuo s neke mrtve točke, pružanjem ljudima još nekih... ovaj... ajmo tako nazvat hobija... ili nekih atraktivnih zanimacija tipa... ne znam... odlasci na Paklenicu su postali veliki problem... od prijevoza do kampiranja do svega...“ – Igor (NZ)

„(...) s prijateljima se moš' družiti i negdi drugdi bi ti bilo možda još zabavnije nego u kafiću, ali treba tih nekih događanja tipa... ne znam... Kalelargart što zna bit... sad ne znam oće to uopće bit ove godine, mislim to zna biti jako zanimljivo... ono, čisto da ono prošećeš gradom i da ti možeš vidit nešto zanimljivo, a ne samo hrpetinu ljudi koji jedu pizza-cut...“ – Marina (NZ)

Sudionici su pokazali poznavanje velikog broja događaja u gradu u zadnje dvije godine, te dali uvid ostalima u svoje pokušaje pronalaženja dodatne zabave i zanimacija, kako izvan Zadra, tako i unutar njega. U razgovorima se spominjao Film Forum Zadar, Kalelargart i susret motorista u Biogradu kao primjeri raznovrsnijeg sadržaja kojih bi trebalo biti više. „Feštice“, koje se tradicionalno događaju ljeti svakog petka, iako jesu sadržaj za veliki broj ljudi, sudionici/e fokus grupa ne vide kao kvalitetan sadržaj za ispunjenje određenih interesa koji sudionici/e imaju.

„(...) petkom feštice su sve postale ovom gradu, radimo do tri sata ujutro i cijeli grad je sretan... od djece do roditelja do djedica i bakica koji se šetaju po kalelargo, svi su sretni... ima puno hrane, ima puno cuge, ima puno ljudi... a događanja nema nikakvih... feštice nisu događanja... feštice su samo jedan razlog više da se sedamdeset tisuća ljudi izađe van i bude vani duže od tri ujutro... možda se napije, možda ne... možda vidi koga poznatog, možda ne... da bude u gužvi i da kaže 'ja sam isto bio jučer na feštici'... uglavnom, živi se od nekih tri ili četiri festivala, ajmo reći, koja postoje u gradu... ne znam... Noć punog miseca, do završne fešte... recimo Jumf koji treba pogurati da ga bude svake godine... recimo, Petrčane i

Gardenov festival jednostavno postao preskup za Hrvate općenito... to su karte za jedan dan za 250 kuna...“ – Igor (NZ)

„(...) što se tiče sporta kao, u okviru grada, ja mislim da je zastupljen i previše. U smislu, ima velike ponude, sad druga stvar je pitanje kvalitete, međutim, mislim da je bitnije druge stvari, ovaj, uključit, nekih kulturoloških sadržaja kojih nedostaje“. – Kristina (S)

S obzirom na tip sadržaja o kojima sudionici/ice fokus grupa pričaju, oni se mogu podijeliti na tri skupine: sportski sadržaji, sadržaji isključivo zabavnog karaktera (tulumi, zabave, noćni klubovi, koncerti) i kulturno-zabavnog karaktera (festivali, radionice, projekcije dokumentarnih filmova, izložbe i slično). Što se tiče upravo potonjih događanja, glavna opreka koja se ističe je nedovoljan broj kulturno-zabavnih sadržaja i sama nezainteresiranost mladih za takve sadržaje.

„(...) Meni se čini što se tiče tog nekog pametnog sadržaja da je velika nezainteresiranost. To je po mom mišljenju prva stvar. A druga stvar je odakle i kako doć' do informacija“. – Ante (Z)

„(...) Kulturnih zbivanja u Zadru ima dosta. Jedino što to mladi slabo prate. Ti se recimo baviš time pa znaš da ima toga puno. Stalno su neka zbivanja i to pogotovo u liti. I na otvorenom budu ta kazališta, nije da se ne nudi nije da se na tome ne radi. I kino, tako, ima, ima“. – Rajka (Z)

„(...) Grad Zadar je prije nekoliko godina dobio projekt Artikulture u kojem je sudjelovalo nekoliko udruga i odjedanput je krenulo bombardiranje kulturnim sadržajima, nekakvih 9-10 manifestacija mjesečno, što na kraju zapravo nije zaživjelo. Na kraju posjećenost nije bila na onoj razini na kojoj smo očekivali. E sad, to je simptomatski. Znači, kad smo dobili priliku, odaziv mladih nije trebao biti onakav kakav je trebao biti. Da smo mi tu krivi dijelom radi lošije logističke organizacije, možda lošije promidžbe, to možda jesmo, možda nismo, al nadovezo bi se na ono pitanje koji si prije htio postaviti, to je nekakvi problemi, a da nisu financijske prirode“. – Slaven (OCD)

4. Problem prostora za mlade u gradu Zadru

Provedene fokus grupe pokazale su da se pitanje i „problem prostora“ ističe kao jedan od problema za koji se javila najveća suglasnost u stavovima sudionika/ca. Bilo da se radilo o prostoru za glazbena događanja, prostoru za organiziranje raznih projekata ili jednostavno prostoru koji mora biti spona između npr. studenata/ica i srednjoškolaca/ki, sudionici/e su istaknuli/e kako je trenutna infrastruktura koja ispunjava neke od njihovih potreba (govoreći o Studentskom klubu „Božo Lerotić“) nedovoljna.

„(...) Pa ja mislim da Zadru fali kvalitetniji prostori u kojima se mladi mogu družiti, to ne mora nužno biti samo po kafićima i te uvijek iste priče“. – Antonija (OCD)

„(...) ja bi se samo nadovezao, mislim da je jako potrebno, nekomercijalni prostori, da Zadru to baš fali i jedna stvar što mene najviše smeta“. – Marin (OCD)

„(...) Mislim da bi također fali neko mjesto gdje bi mladi koji pokušavaju sa svojim glazbenim karijerama mogli doć' do izražaja, dakle neke prostore za sviranje“. – Marko (OCD)

„(...) ima dosta ideja, ali kako smo već rekli nema prostora nema ni sredstava da to organiziraju“. – Vanja (SŠ)

„(...) definitivno povezati srednjoškolce, radne ljude i studente, sve koji imaju ideje, baš kao što je ona rekla, mali odbor a da ne bude tol'ko formalan i prostor gdje bi se mogli održavati neki sastanci ili neke video projekcije onda“. – Stipe (SŠ)

„(...) definitivno prostor, za bilo kakva okupljanja ili organiziranje nečega... za početak nekakv novčani fond iz kojeg bi se moglo davati za nekakve projekte“. – Marija (SŠ)

„(...) I onda smo se selili iz knjižnice, malo oćemo pa nećemo pa... Tu smo našli na jedan problem recimo prostora, a opet trideset ljudi nije lako staviti ni u stan ni u kuću kod nekoga. Tako da što se tog zatvorenog prostora tiče, to je jedan malo veći problem“. – Ante (Z)

„(...) Ja se isto slažem s njom, da ima premalo tih prostora za druženje i to je to. DHM i to je to. Možda bi treba još jedan DHM. Božo Lerotić kao klub nije velik, to su dvije male prostorije, vi morate računati da Zadar ima oko 6000 studenata, pa da ih samo četvrtina izađe vani nema di će“. – Božo (S)

„(...) po pitanju prostora da prestanu raditi ta parkirališta više, nek više stave zgrade, ne znam, meni je uvijek bilo fascinantno kako to na filmovima tako lijepo kao... zgrade, oni se svi složno, zajedno sastanu i onda uredi zgradu, školu, neki prostor“. – Darija (S)

„(...) to zvuči dobro kad bi taj Centar ima program, a ne samo prostor, zbog čega im treba prostor ako će to kao trebao bi dobiti, al isto to program, fali sadržaja raznoraznih“. – Ivana (S)

„(...) na primjer, naša udruga koja se za prostor borila već jedno četiri godine, pet ono, ali Zadar ono, nikad nije o tome konkretno ništa. Nisu nam uglavnom nikad dali prostor nego smo ga mi morali žicati okolo“. – Katarina (S)

5. Izvannastavne aktivnosti

Uz stanje oko različitih oblika sadržaja za mlade u gradu Zadru, sugovornici/e koji/e su uključeni/e aktivno u sustav obrazovanja (srednjoškolci/ke i studenti/ce) dosta su raspravljali u svojim fokus grupama i o projektima koji ulaze u već definirane sadržaje, no usko su povezani s obrazovnim institucijama. Pod terminom „povezanosti“ se prvenstveno misli na bilo koji oblik iskorištavanja resursa fakulteta ili škola, bilo preko prostora, logistike

ili financijske potpore, kao i interesnih skupina koji bi trebali te sadržaje koristiti (tj. posjećivati). Pitanja vezana uz sadržaj koji se može definirati kao izvannastavna aktivnost su naišla na veliki odaziv i dodatnu razradu potreba mladih koji su u sustavu obrazovanja, što se detaljnije obrađuje u sljedećem poglavlju izvještaja.

U grupama srednjoškolaca/ki i studenata/ica pokušalo se, između ostalog, dobiti uvid u kvalitetu i sadržaj izvannastavnih aktivnosti. Sudionici/e fokus grupe sa studentima/icama su ukazali na postojanost izvannastavnih aktivnosti, prvenstveno u sklopu studentskih projekata i u organizaciji studentskih udruga. Te udruge se, kako govore, svode na određeni i maleni broj članova/ica koje sudjeluju u organizaciji većeg broja projekata. No, sudionici/e smatraju da je potrebna veća pomoć grada, kako u smislu financija, tako i u smislu organizacije.

„(...) Sve ono što ja imam dojam da se radi, rade pojedine udruge i to je uvijek ista grupa ljudi koji se manje-više međusobno znaju, a znate kako se točno zove točno određeni član koje udruge koji radi neki projekt kojem se možete pridružiti i to je to... generalno, baš da mogu reći da grad radi bilo kakve radionice ili bilo kakve programe bilo to ne znam ni ja sad plesna ili likovne, bilo kakvi glumački programi za neke ljude koji su kreativni za razliku od mene, to bi bilo baš super, barem za njih i pogotovo za još mlađe generacije, a nažalost ništa od toga...“ – Ivana (S)

„(...) Studenti imaju, ako ništa studentski zbor, koji mogu prijaviti projekte, koji mogu nešto organizirati, ali meni je tragično da ja prolazim kroz grad u četvrtom mjesecu i da se u gradu odvijaju, ne znam, bakanalije, da se odvijaju eko dani, da ništa od toga nije organizirano od strane grada nego od strane samih učenika i studenata koji su to pokrenuli.“ – Darija (S)

Po pitanju studentskih udruga, sudionici/e su navodili udruge koje su njima najbliže i najpoznatije i koje se održavaju prvenstveno na razini pojedinog odjela Sveučilišta u Zadru (npr. na Odjelu za arheologiju Klub studenata arheologije). Na sveučilišnoj razini najčešće se spominjao Studentski zbor koji, po sudionicima, stoji iza organizacije većine zabavnog i kulturnog sadržaja u području izvannastavnih aktivnosti na Sveučilištu u Zadru.

„(...) a ne znam, evo baš se slažem s tim što je ona rekla za taj Studentski zbor jer stvarno da njih nema mislim da se ništa ne bi događalo. Oni svaki vikend, petak, subotu znači, kad ljudi bi tili izać' vani malo se odmoriti, je li mozak na pašu, znači organiziraju nekakvu, ne znan, svirku, bilo što, nekakva događanja u DHM-u i to onako baš za ljude, za cilu populaciju studenata koji studiraju na fakultetu kod nas zato što u principu, nemamo di izać' ono, mislim stvarno je baš ponuda, ajme ti ga bože.“ – Katarina (S)

Po pitanju sporta većina sugovornika/ca je isticalo da ima dovoljno sportskih programa koji su dostupni mladima u gradu Zadru.

„(...) ali isto što se tiče sporta, mislim da ima dosta ponuda, a kvaliteta kako je... rekla, ne znam, ne znam jel dovoljno kvalitetno“. – Boro (S)

„(...) što se tiče sporta kao, u okviru grada, ja mislim da je zastupljeni i previše“. – Kristina (S)

U fokus grupi s učenicima i učenicama srednjih škola istaknuo se ponajviše organizacijski element kojeg oni/e vide u samoj školi, u smislu već ponuđenih kazališnih sekcija i drugih izvannastavnih programa kao što su organizacija koncerata, predstava, sportskih događaja i sportskih timova. Sadržaj i mogućnosti su se unaprijed ponudile srednjoškolcima/kama, koje su oni/e, u slučaju naših sudionika/ca, prihvatili ili barem bili upoznati s njima.

„(...) imamo predstave na kraju škole... da, al samo određeni učenici koji imaju neki talent i to... npr... plesanje, gluma...“ – Vanja (SŠ)

„(...) naša škola je imala zbor, onda imamo godišnje jednu predstavu, humanitarni koncert, i također smo ove godine organizirali grupu novinara... svi su mogli sudjelovati“. – Stipe (SŠ)

„(...) moja škola je dosta dala, cure npr. mogu ići na manekenstvo, mogu i dečki ići na manekenstvo, onda mi imamo svake godine božićna natjecanja u školi tako da škola se svake godine trudi sve više i više, čak smo i pokušali napraviti novinarsku sekciju, al to je bio pokušaj... nije uspio za sad...“ – Marija (SŠ)

6. Civilno društvo i aktivizam mladih

U fokus grupi s predstavnicima civilnog društva pokušalo se doznati koliko dobro surađuju s ostalim udrugama i inicijativama koje postoje u gradu Zadru, koji su glavni problemi u djelovanju udruga kojih su članovi/ce, te u kolikoj mjeri kontekst grada Zadra daje mogućnosti za aktivizam mladih i djelovanje udruga.

Sudionici/e ističu kako ostvaruju suradnju s gradom Zadrom prvenstveno u smislu financijske potpore te istovremeno govore kako smatraju da je suradnja između samih udruga koje djeluju u gradu Zadru zadovoljavajuća.

„(...) Od Grada jedino što dobivamo je financijska pomoć, s drugim udrugama se surađuje tu i tamo na nekim projektima, ali više se sve svodi na nas same. I na filmsku sekciju koja djeluje unutar udruge. Imam osjećaj u cijelom gradu da su to neke kreativne skupine, a nitko ne surađuje“. – Ana (OCD)

„(...) surađujemo jako dobro s drugim udrugama u smislu da im pronalazimo volontere i šaljemo im ukoliko su im potrebni. A što se tiče Grada tu smo imali potporu u smislu financijske pomoći“. – Antonija (OCD)

„(...) Suradnju s drugim udrugama cijenim da imamo, da nemamo stvari bi išle puno teže. Još jedan put da napomenem tu suradnju sa Studentskim zborom, da nema takvog oblika suradnje dobar dio projekata bi pao u vodu. ... Kako radimo neprofitne projekte, tako se financiramo iz natječaja Grada, Županije. Uglavnom odobre neke novce, uglavnom ih ne isplate, cilj je zato povezanost udruga koje rade i zato sam prije spomenuo da je jako bitno to generiranje udruga i ljudi koji to vode“. – Slaven (OCD)

S druge strane, reflektirajući temu financijske potpore Grada za projekte koje udruge organiziraju, istaknuo se problem prostora i nedovoljne angažiranosti grada Zadra u poticanju djelovanja udruga te se govorilo o općenito teškoj situaciji pri realizaciji zamišljenih projekata.

„(...) Ja također smatram da Grad ne podržava, ili ne u dovoljnoj mjeri, aktivizam mladih, kao što je prije rekla, nedostaje neki sadržaj u kojem bi se mladi mogli pokazati i slično, znači tih nekih prostora i sličnih sadržaja, tako da mislim da je mladima vrlo teško ako žele nešto sami ostvariti“. – Antonija (OCD)

„(...) Od mladih do kulture, ekoloških udruga, mislim da bi stvarno trebalo porazmislit o tome, da Grad sam izdvaja veća financijska sredstva“. – Jure (OCD)

„(...) Kad se priča o tome kako Grad ne podržava mlade, mislim da je poražavajuća činjenica da 20 godina u ovom gradu koji se širi, još malo pa će doć' do Velebita, 20 godina nije otvorena ni jedna škola... Grad tako, zapravo, svojim pasivnim djelovanjem guši jedan dio mladih, pa ako je već nešto i odobreno, mada to, recimo, ne zadovoljava nečije kriterije, ako nekom treba određen novac za nekakvu produkciju treba mu, ok, ali neka odrede 10 posto – 10 posto, nek' mu isplate“. – Slaven (OCD)

7. Zapošljavanje mladih

Dvije fokus grupe su u ovom istraživanju bile usredotočene prvenstveno na zapošljavanje mladih i prilike zapošljavanja u gradu Zadru. Cilj ovog dijela istraživanja je bilo utvrditi do kakvih problema dolazi pri zapošljavanju mladih, kakvi su poslovi koje danas obavljaju mladi ljudi, kako vide budućnost u sferi zapošljavanja na ovim prostorima te otkriti razloge koji stoje iza njihovih stavova. Vrijedi napomenuti da su, zbog velikog nedostatka interesa, kao i slobodnog vremena zainteresiranih sudionika/ica naišlo na probleme pri održavanju željenog broja sudionika/ica. Naime, u navedenoj fokus grupi svi sudionici/e (njih četvero) su bili nezaposleni diplomirani studenti/ice, a u fokus grupi sa zaposlenima bilo je troje sudionika/ica. Prvotno su obje fokus grupe bile otkazane, no budući da je isti broj bio i u drugom i trećem pokušaju, moderatori su odlučili provesti fokus grupe. Iako je nedostatak u ove dvije fokus grupe bio manji broj sudionika/ica od očekivanog, to je dalo prostor moderatorima da u zadanom vremenu prođu veći broj tema te daljnjim dijalogom među sudionicima/icama dođu do još nekih dubljih saznanja.

Zaposleni mladi ljudi su današnje stanje oko slobodnih poslova usko povezivali s ekonomskom situacijom grada, prvenstveno turizmom, gdje su naglasili velike mogućnosti zapošljavanja u ugostiteljstvu ljeti, dok nedostatak poslova za obrazovane mlade ljude vide u nedostatku konkretne ekonomske strategije, u kojoj se proizvodi još nešto osim onoga što možemo nazvati „proizvodnjom uslužnih djelatnosti“ za vrijeme ljetnih mjeseci. Tu se, preciznije rečeno, misli na sezonske poslove izvan struke koji su samo kratkotrajno rješenje problema nezaposlenosti.

I: „Što vam se čini, u kojim sektorima se mladi mogu najlakše zaposliti?“

„(...) Pa kol'ko ja pratim to je ugostiteljstvo, konobari. Pogotovo ovdje ljeti i takve stvari, pa onda mislim da je to 'to'. I tu moš' uletit bez veza u kao nekakve kafiće, al dok opet u restorane trebaš imat. Mislim da je to“. – Rajka (Z)

„(...) Otprilike tako ti konobari to nešto, možda čak i na građevini, di ne treba neke pretjerane škole, sad di triba škole tu je sad onako već malo zatrpanije. Ne znam, Zadar ko Zadar nema nikakvih velikih, nema proizvodnje uopće, nema ničega tako da ljudi s nekakvom strukom u principu biže iz Zadra. Ja znam ovih momaka što su faksove pozavršavali, nekakve ferove i tako to, oni ne mogu u Zadru naći posa. Eventualno u banci ako imaju nekakav bankarski smjer, ekonomija, turizam i to su možda najnaj, i sama medicina kao cjelokupna grana. A ovo drugo jako teško“. – Ante (Z)

„(...) Smatram definitivno ugostiteljstvo. Bilo kao konobar ili u restoranu ili kafiću. Pogledaj u gradu, nema više niti jedan poslovni prostor praktički, sve su ostali kafići i fastfoodovi, doslovno sve. Sve su zaposlenja konobara“. – Filip (Z)

Pri zapošljavanju sugovornici/e su ukazali na različite načine kako su pokušavali dobiti posao i dali su svoje mišljenje o mogućnostima zapošljavanja.

„(...) Tako što sam poslala milijardu molbi, telefonskim putem, osobnim putem, i ne znam kako još, koji postoji. Na sve načine sam pokušala doći. Sad ja nikad nisam pucala na neki posao sad vi mene stavite ja sam završila, ne znam nešto. Uvijek sam išla tipa, pa uletit ću bar u tajništvo pa malo pokaži svoje sposobnosti, nikad ono. Pokušavala sam uvijek na sve načine, ali s tim što sam u struci. Ja sam tih molbi poslala brdo i ne samo u Zadru. Čak i iz mjesta odakle jesam, po cijeloj Hrvatskoj. Ali to nikad nije ništa upalilo, mogu ti reći da sam u pedeset posto slučajeva, i to sam puno rekla, dobila odbijenicu. U nekim slučajevima ni ne dobiješ odbijenicu jer, to je to“. – Rajka (Z)

„(...) šaljem molbe... što je najgore, šaljem samo u Zadru jer nemam mogućnosti za vanka otići... uglavnom loše... šaljem (...) loše je... ima tu natječaja, s time da kad se javiš na natječaj nema nikakvog odgovora niti tipa 'hvala vam na interesu, zaprimili smo vašu molbu'... možda od 20 njih sto sam poslala, jedan mi se javio na mail da su zaprimili i nakon toga su mi se javili da nisam odabrana... i tako da ono... ako me pozovu na razgovor kažu mi 'ah, vi ste bez iskustva' i onda ja odem do Biograda da mi reču da sam bez iskustva, bez posla, bez iskustva i još trošim za gorivo... ne znam odakle mi novci... tako da... isto je loše...“ – Petra (NZ)

„(...) za posao treba iskustvo... iskustvo ne možeš dobit jer te nikoneće zaposlit... i sad nekako pokušavam sredit bar to volontiranje... to jest ovaj program za osposobljavanje vježbenika za rad... i sad... ono odeš od firme do firme pa ti kažu isto to... pa znate mi... nama ne treba“. – Marina (NZ)

Nezaposleni su istaknuli dva problema u vezi njihovog visokoškolskog obrazovanja koja je potrebno istaknuti. Prvi se odnosi na nerazumijevanje nadležnih institucija u njihove titule i zanimanja koja su određene programom studija i kompetencijama uvođenjem Bolonjskog sustava, dok se drugi odnosi na nedostatak prakse u njihovim sveučilišnim programima.

„(...) kad sam završila faks, uredno preko Zavoda, preko... ono... kako smo bili mladi i nadobudni i prva generacija tog smjera... fantastično... koji je trebao iznjediti ne znam kakve... ono... mlade mozgove... svako posebno je tako lebdio okolo... u potrazi za kojekakvim poslovima no... skužili da zapravo Zavod... znači jedna takva krovna nekakva institucija koja bi nas trebala zbrinuti nakon faksa nas ne poznaje... jer nije njima jasno kako je to konkretno... kakav je to konkretno smjer i kud bi oni s nama trebali... pa smo tu onda skužili da neke stvari neće klapati i... sad se tako vučemo, vučemo... iskreno ne bi me čudilo

da neko kroz jedno godinu, dvije tri kaže da meni diploma apsolutno ništa ne vrijedi... al' doslovno... jer oni ne znaju šta je to..." – Marina (NZ)

„(...) pa na primjer... ka šta sam rekla, ja sam osam ljeta radila u kafiću mislim da bi bilo puno bolje da sam... bar da sam za vrijeme studiranja da sam ljeti radila u nekoj firmi... jer bi onda... jer ja bi... mislim da je jako velik nedostatak to što ja nemam nikakve veze s geodezijom, tj... imam ja veze s geodezijom, ali nemam s ljudima u geodeziji... oću reć da nemam nikakve veze za zaposlit se, a da sam, ajmo reći, radila ono preko ljeta u nekoj firmi onda bi ono već... ono... tu si, ajmo reć, u cijeloj toj struci i tu nema puno ljudi i upoznaš dosta ljudi i to... mislim da bi bilo puno lakše... pa neko bi mi reka ajde ka radila tri ljeta kod nas pa ajde dođi nekako ćemo te primiti... kako tako... a ovako..." – Marina 2 (NZ)

„(...) ovaj turistički menadžment u Šibeniku... mislim da su oni imali baš semestar u kojem su morali odraditi praksu... oni imaju doli onaj Solaris ili što... i mislim da je krcato njih je našlo posaodma u Solarisa i dalje su ih tražili (...) mislim, ja dođem... i ja stvarno ne znam ništa raditi... što bi ja trebala znati raditi ako nemam nikakvog radnog iskustva... to sve stoji... ali zato si trebao tokom školovanja sam odraditi... ili da ti fakultet ima možda neki sporazum s određenim firmama gdje bi se ti mogao javiti... pa mjesec dana-mjesec dana... radio bi besplatno 'ko što si ti rekla... volontiraš..." – Petra (NZ)

„(...) na povijesti ti ostane jedina utjeha da ti je netko na praksi rekao 'pa vi već sada možete predavati kao profesor'... ali niko ne ostane tamo... i imaš tu utjehu... ono, dobro je ajde... rekla mi je to profesorica u školi... ovaj... ali... ne, mi nemamo mogućnost preko ljeta... naša mogućnost da se mi nastavimo baviti sa povijesti preko ljeta je da odemo u gradsku knjižnicu, dignemo knjige i čitamo povijesne knjige... jel ovaj... da mi negdje radimo, volontiramo... nema šanse..." – Igor (NZ)

Sugovornici/e su se složili oko ideje usavršavanja i prakse tijekom studija, smatrajući da bi na taj način dobili dobar uvid u svoju struku, imali usvojena određena znanja i vještine koja bi mogla biti bitna poslodavcima, a na kraju stvorili bi veze i poznanstva koja bi im pomogla u traženju zaposlenja nakon završenog studija.

„(...) jer na kraju to ti je ono radno iskustvo sto ti upišeš u životopis... 5 mjeseci, 5 mjeseci... mjesec dana, mjesec dana... mislim, možda te neće uzeti taj za kojeg si radio, ali neko drugi će reći... 'aha vidi, radila si na tim poslovima, znači nešto znaš'... i neće on tebi morati opet ići 'evo uzmi ovu skriptu od 100 stranica i čitaj što trebaš znati', nego si ti već upoznat sa tim nekim radom..." – Marina 2 (NZ)

Zanimljivo je za istaknuti da unatoč tome što je dvoje sugovornika/ica iz fokus grupe koju su činili nezaposlene osobe došli u Zadar kako bi završili studij, ne žele vratiti u svoje gradove, nego ostati u Zadru. No, zbog nedostatka konkretnog posla, primorani su tražiti poslove i u drugim gradovima, što također nije bilo uspješno. Iako su ti/e sugovornici/e kritičniji prema gradu Zadru i onome što nudi u obliku kulturnih i zabavnih sadržaja, pa i

moogućnostima zaposlenja, pokazali su veću želju da ostanu u gradu od sugovornika/ica koji su rođeni u Zadru i veći dio svoga života su proveli u Zadru. To se može pripisati relativnim „zasićenjem“ koji mladi ljudi imaju u svom gradu i koje se pojavljuje u trenutku želje za dodatnom emancipacijom od roditelja i odlaska u novu sredinu. No, i oni su istaknuli da bi ostali u gradu kad bi se zaposlili u svojoj struci ili na dobro plaćenom poslu „iz snova“ koji je tijekom fokus grupe u nekim izjavama svojom „prirodom“ odudarao od njihove struke. Razlozi su prvenstveno ekonomske i pragmatične prirode, poznanici, prijatelji/ce, obitelj, ljubavne veze i slično.

Nakon deskriptivnog dijela ovog izvještaja, sljedeći dio će se dodatno koncentrirati na pojedine teme koje su već istaknute kroz izvještaj prezentirajući dodatan uvid i moguće razloge za navedene rezultate kao i interpretacija profiliranih temata u obrađenih u fokus grupama.

8. Slobodno vrijeme, prostor i civilno društvo u Zadru

Nacionalni program djelovanja za mlade (u svom drugom izdanju koje obuhvaća razdoblje od 2009. do 2013. godine) sukladno svojim stratezijskim ciljevima obuhvaća osam područja djelovanja: obrazovanje i informatizaciju, zapošljavanje i poduzetništvo, socijalnu politiku, zdravstvenu zaštitu i reprodukcijsko zdravlje, aktivno sudjelovanje mladih u društvu, mlade i civilno društvo, kulturu mladih i slobodno vrijeme, te mobilnost, informiranje i savjetovanje. Mladi i civilno društvo se često nalaze u korelaciji sa slobodnim vremenom, unutar kojeg ulaze „*one aktivnosti pojedinca/ke koje su odabrane isključivo njegovom/njezinom slobodnom voljom te se često označuje i pojmom 'dokolica'*“ (Nacionalni program djelovanja za mlade 2009-2013: 81). Nacionalni program shvaća provođenje slobodnog vremena kao važnim akterom pri oblikovanju ličnosti mladih osoba, unutar kojih važnu ulogu ima i društvena afirmacija. Društvena afirmacija na koju se Nacionalni program najviše usredotočuje je u formi „*organiziranog slobodnog vremena u kojima mladi nastupaju (pro)aktivno, kroz koje se mladi samoorganiziraju, odnosno tamo gdje mladi djeluju kao samostalni akteri u proizvodnji kulturnih i drugih sadržaja važnih za domenu slobodnog vremena, i to onih koji su dostupni i drugim mladima – odnosno onima koji su javni, odnosno koji predstavljaju javni interes*“ (Nacionalni program djelovanja za mlade 2009-2013:81). Takva forma je ponajviše evidentna u civilnom društvu.

Sočo (2009: 7-8) tvrdi da *“slobodno vrijeme mladih, odnosno ono provedeno van sustava formalnog obrazovanja, poprilično je neorganizirano područje na koje država, jednako kao i jedinice regionalne i lokalne samouprave, imaju sasvim mali utjecaj. Aktivnosti organiziranog slobodnog vremena mladih i stvaranje poticajnog okruženja zaključivanje mladih u život zajednice ostaju u domeni organizacija civilnog društva i često počivaju na volonterskom angažmanu predanih pojedinaca”*.

U provedenim fokus grupama istaknulo se ponajviše da se slobodno vrijeme provodi u ugostiteljskim objektima ili na sportskim terenima. U fokus grupi koju su činili pripadnici/e civilnog društva takvi odgovori o slobodnom vremenu su također bili česti, iako je par pripadnika/ica civilnog društva, naglasilo da svoje slobodno vrijeme iskorištavaju za rad udruge⁴.

U kontekstu slobodnog vremena, novi kulturni, obrazovni i zabavni sadržaji se traže prvenstveno kroz ponudu grada Zadra. U kontekstu ponude, razgovori su se odnosili na kvalitetu noćnih klubova i novih komercijalnih prostora za zabavu, no prilikom želje za radionicama i nekomercijalnim prostorima u kojima bi mladi mogli sami kreirati svoj sadržaj pojavio se prostor kao glavni simbol rješavanja većine problema „aktivne“ ponude (u ovom kontekstu bi to značilo stvaranje sadržaja od strane populacije koju to zanima). U fokus grupama gdje se „problem prostora“ iskristalizirao kao tema koja je jako bitna za kreativni život mladih i njihovo slobodno vrijeme (a pod ovo ulazi i područje djelovanja u formi civilnog društva) nametnula se tema Centra za mlade. „Problem prostora“ u kontekstu želje za jednim objektom koji bi nosio ime „Centar za mlade“ nije došao sam od sebe. Težnja za Centrom za mlade je poznata tema unutar zadarske civilne scene te kod određenog broja mladih koji su kroz svoja djelovanja (prvenstveno u udrugama) saznali za jednu takvu mogućnost. Tema se protezala zadnjih pet godina u raznim lokalnim medijima (prvenstveno novinama i portalima), a sukladno tome se ponavljala i na raznim javnim događanjima⁵. U tom kontekstu nisu začuđujuće želje, kako predstavnika udruga mladih, tako i mladih u drugim fokus grupama za jednim takvim prostorom. Sličnosti u stavovima kod

⁴ Antonija: „Što se mene tiče, mi se najčešće družimo, ne znam, kod nekog prijatelja u stanu ili na piću ili neke zajedničke aktivnosti, volontiranje“; Slaven: „Ja kako sam stalno zaposlen i redovni student tako da sve ono slobodnog vremena provedem uglavnom na udruhu svoju, na manifestacije“.

⁵ Izdajamo samo neke od najnovijih primjera, u medijskim izvještajima s tribine Savjeta mladih Grada Zadra o problemima i potrebama mladih, održanoj 10. rujna 2010. godine: <http://www.ezadar.hr/clanak/tribina-savjeta-mladih-grada-zadra-mladi-nisu-buducnost-nego-sadasnjost>, kao i autorski članak u lokalnim medijima oko gradskog proračuna i izgradnji Centra za mlade na već predviđenom prostoru (objavljeno 18. kolovoza 2011. godine).

srednjoškolaca/ki, studenata/ica i civilnog društva je u tome da „grad Zadar treba ponuditi više“, a kroz daljnji dijalog se uspostavio zaključak da je potreban prostor za razne ideje, kao i voditelji/ce ili koordinatori/ce svih tih ideja koje bi se tada provele, bilo na novom zasebnom prostoru (kao što je Centar za mlade) ili negdje drugdje.⁶

Centar za mlade, iako nema svoju jasnu definiciju i premda je očito da mnogi drugačije percipiraju takav Centar (što je evidentno po željama sugovornika/ica u fokus grupama i njihovim definicijama) ima određene karakteristike koje navodi Anamarija Sočo u svojoj publikaciji *Mladi u centru: Centri za mlade ili Kako do aktivnih mladih u zajednici*.

Prema Sočo (2009), neke od ključnih zadaća „Centra za mlade“ su:

- osigurati mladima mogućnosti za korisno provođenje slobodnog vremena,
- promicati kod mladih ljudi usvajanje znanja i vještina izvan sustava formalnog obrazovanja, kroz provedbu različitih programa, projekata i aktivnosti neformalnog obrazovanja,
- stvoriti povoljne uvjete za intelektualni i kreativni razvoj mladih ljudi,
- promicati sudjelovanje mladih u organizacijama i inicijativama mladih te volontiranje,
- pružiti mladim ljudima pristup odgovarajućim informacijama sukladno njihovim interesima i zahtjevima,
- promicati uključivanje mladih ljudi s manje mogućnosti u aktivnosti centra,
- promicati interkulturalni dijalog među ciljanim skupinama mladih,
- konzultirati mlade o njima važnim pitanjima,
- promicati sudjelovanje mladih u aktivnostima, projektima i programima na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razni, itd. (Sočo, 2009: 12-13).

Kroz analizu fokus grupa pojavila se razlika između studenata/ica i srednjoškolaca/ki po pitanju glavne referentne točke tj. krovne organizacije koja bi trebala „usmjeravati“, odnosno na jednom mjestu okupljati mlade ljude koji su zainteresirani za određene aktivnosti. U kontekstu srednjih škola, prema sugovornicima/ama, već postoje razne ponude aktivnosti unutar kojih se učenici/ce mogu pronaći, kao što su kazališne sekcije, sportske aktivnosti i slično. Navika koja se razvila još u srednjoj školi jest da određeni profesori/ce ili škola kao

⁶ Ivana, srednja škola: „...ne znam, ima dosta ideja, ali kako smo već rekli nema prostora nema ni sredstava da to organiziraju“; Ante, srednja škola: „ja da imam moć u Zadru, ja bi pomogao tim ljudima, individualcima da realiziraju te njihove ideje“.

obrazovna institucija nudi unutar svojih prostorija prostor za rad i već predviđene programe koji se mogu modificirati ovisno o sudionicima/icama. Studentska ponuda je ponešto drugačija. Naime, iako se tu za sve konkretne ideje „obvezuju“ studenti/ce, računa se i na financijsku i prostornu podršku Sveučilišta (točnije, kod financijske podrške se osim na odjele pri Sveučilištu misli i na Studentski zbor koji ima svoj proračun od strane Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa na godišnjoj bazi⁷). Nadalje, fokus grupa s civilnim društvom također dolazi do problema oko prostora i financija. Budući da Centar za mlade nije uspostavljen (izgrađen), niti išta slično njemu postoji u gradu Zadru, sugovornici/e navode i financijski aspekt (pri čemu se oslanjaju i prvenstveno računaju na pomoć Grada) kao problem⁸. Sugovornici/e spominju postojanje financijske pomoći grada Zadra koja im uvelike pomaže u obavljanju djelatnosti i ciljeva njihovih udruga i/ili projekata⁹. Drugi sugovornici/e zapravo svoju kritiku o nemogućnosti Grada da financijski podrži projekte mladih ne vide u problemu nedovoljnog izdvajanja, nego u natjecajima koji se zbog nedosljednosti (odobrena svota se ne isplati u punom iznosu kao što je navedena u službenoj odluci) negativno odraze na razne planirane projekte udruga koje su u svom proračunu očekivale dodijeljen novac preko Natječaja¹⁰. Daljnja komunikacija svih sudionika/ica u fokus grupi civilnog društva dovela je do konsenzusa oko toga da je puno važnija dosljednost pri ispunjavanju novčanih obveza prema udrugama, nego veći iznosi koje bi Grad Zadar trebao odvajati za podršku civilnom društvu u Zadru.

⁷ Marko: „Što se tiče Studentskog zbora, on ima neka svoja sredstva koja dobiva od Ministarstva, ona nisu velika, većina tih sredstava odlazi na studentske projekte koji idu putem natječaja“;

⁸ Antonija: „Ja također smatram da Grad ne podržava, ili ne u dovoljnoj mjeri, aktivizam mladih, kao što je prije rekla, nedostaje neki sadržaj u kojem bi se mladi mogli pokazati i slično, znači tih nekih prostora i sličnih sadržaja, tako da mislim da je mladima vrlo teško ako žele nešto sami ostvariti. Jer Grad ne pruža baš neku preveliku podršku. Uglavnom se veže neka negativna konotacija čim mladi žele nešto ostvariti. Više koda ih se pokušava suzbiti“; Slavko: „Kako radimo neprofitne projekte, tako se financiramo iz natječaja Grada, Županije. Uglavnom odobre neke novce, uglavnom ih ne isplate, cilj je zato povezanost udruga koje rade i zato sam prije spomenu da je jako bitno to generiranje udruga i ljudi koji to vode“.

⁹ Antonija: „Što se tiče Grada, tu smo imali potporu u smislu financijske pomoći“; Alma: „Što se tiče samog Grada, od Grada jedino što dobivamo je financijska pomoć, sa drugim udrugama se surađuje tu i tamo na nekim projektima, ali više se sve svodi na nas same“.

¹⁰ Marin: „Pa po meni je to formalno čak i u redu uređeno, znači sami natječaji, provedba, mislim da tu nema nekih preko veze, samo problem je onda kad se treba provest to, znači dobiješ 20 000, a ne dobiješ ni 500 na kraju. Znači nije problem natječaj, problem je u realizaciji tog natječaja. Nije problem kako je uređeno, već konkretna realizacija, a na to se sve i svede. Možeš ti dobit milijun kuna na natječaju ako nisi dobio kunu (...) Da bi se natječaji mogli tako urediti da ako je financijsko stanje već u Gradu kako je da se proba bit i realniji i milosrdniji prema udrugama. Nek bude taj iznos deset puta manji al nek' se dobije. Jer znam iz iskustva i priče s ljudima, oni računaju na taj novac, a novac nikad u stvari ne dobiju“.

8.1. Neartikulirana vizija Centra za mlade

Iako je u većini fokus grupa među sugovornicima/ama često bilo pojavljivanje teme Centra za mlade koja se vezivala uz „problem prostora“, poprilično je rijetko došlo do jasne artikulacije pod čijim bi vođenjem bio jedan takav Centar, gdje bi se on nalazio i na koji način bi se to koordiniralo. Takvu situaciju možemo interpretirati kao problem nasljeđa u izvannastavnim aktivnostima koji se događa u srednjim školama, naravno, ako uzmemo u obzir isključivo izjavame sugovornika/ica u fokus grupi s učenicima srednje škole, koji ne smiju biti preslika univerzalnog stanja mladih u gradu Zadru. No, bez obzira na to, broj sugovornika/ica koji dolazi iz različitih srednjih škola identično opisuje stanje u kojem oni biraju izvannastavne aktivnosti unutar već postojećih i ponuđenih mogućnosti od strane sportskih akademija koje nude svoje usluge mladima te dobi, kao i u raznim kazališnim, glazbenim, filmskim i novinarskim projektima. Autoriteti u obliku profesora/ica ili trenera/ica koji ih tada vode kroz razne oblike izvannastavnih aktivnosti prelazi u odnos koji se traži i nakon srednje škole, pa možda i fakulteta. Mladi su, prema većina sugovornika/ca, pasivni i nezainteresirani za nove sadržaje izvan kafića, noćnih klubova i igrališta, no istovremeno, većina sugovornika/ca izražava i često naglašava važnost kreativnih radionica, raznih maštovitih projekata i volonterskog rada čija procedura provođenja nije previše jasna.

Ovdje želimo naglasiti koliko zapravo bitna može biti uloga jednog takvog Centra za mlade. Ukoliko bi postojao jedan takav Centar koji bi bio uistinu bio dostupan za sve projekte kojima se mladi žele baviti, tada bi najvjerojatnije i došlo do određenih promjena po pitanju interesa mladih koji više ne bi bili u potrazi za onime što im Grad mora ponuditi (a što se više puta istaknulo kao argument u svim fokus grupama), već bi oni sami bili ti koji će te iste interese i kreirati za druge, te istovremeno aktivno stvarati i ispunjavati svoje vlastite interese. Jednostavnije rečeno, mladi bi kao skupina s određenim socio-demografskim karakteristikama i sličnim pluralizmom interesa, puno bolje znali što „mlade zaista zanima“, u odnosu na „Grad“ koji ne može biti primarni generator interesa, već samo „okvir“ unutar kojeg se ti interesi mogu ispuniti. Ranije spomenuto pitanje autoriteta, odnosno potrebe za vodstvom koje se često (nepravilno) nameće kao ključno i jedino u pitanju odgoja, tada bi palo u sasvim drugi plan jer bi unutar „Centra za mlade“ bilo nebrojeno mnogo „autoriteta“, koji ne bi funkcionirali na temelju „isključivanja“ interesa drugih, već upravo suprotno – na temelju uključivanja svih mladih u projekte „Centra za mlade“, što je u apsolutnoj vezi s razvijanjem uloga Centra za mlade koje navodi Sočo (2009), a svakako se tiču pitanja volontiranja, aktivnog sudjelovanja u zajednici, usvajanja vještina koje nisu propisane unutar bilo kakvog

vida formalnog obrazovanja i što je najvažnije – formiranje povoljnih uvjeta, utemeljenih na suradnji i dijalogu, za intelektualno i kreativno djelovanje mladih.

9. Zaključak

Istraživanje potreba mladih u gradu Zadru je, uz anketno istraživanje, imalo i pet fokus grupa s različitim potkategorijama mladih baziranim na njihovom obrazovanju, (ne)zaposlenju i aktivizmu. Na taj način, fokus grupe su trebale dati dodatan uvid u određene teme koje su sadržane u Nacionalnom programu djelovanja za mlade i koje moraju biti smjernica za konkretniju realizaciju tog programa na lokalnoj razini, u ovom slučaju Gradskog programa djelovanja za mlade u gradu Zadru. Fokus grupe su bile podijeljene na način da su se sastojale od grupe srednjoškolaca/ki, druga od grupe studenata/ica, treća od zaposlenih mladih, četvrtak od nezaposlenih mladih, a peta od mladih koji su aktivno uključeni u organizacije civilnog društva ili političke ogranke mladih.

Izvještaj je podijeljen na deskriptivan pregled izjava sugovornika/ca u fokus grupama o temama koje su im bile zajedničke (provođenje slobodnog vremena, problem prostora za mlade u gradu Zadru), a nakon toga su uslijedili deskriptivni pregledi specifičnijih temata (izvannastavne aktivnosti, civilno društvo i aktivizam mladih, zapošljavanje mladih).

Također, kroz pet različitih grupa koje se podijeljene po zaposlenju i obrazovanju ili aktivističkim afinitetima mladih ljudi u Zadru dodatno su se mogle pokriti teme kao što su zapošljavanje mladih, civilno društvo i aktivizam mladih te slobodno vrijeme mladih. Upravo se oko slobodnog vremena konstruirala centralna problematika (ili bolje rečeno glavna okvirna tema) krajnjeg izvještaja.

U kontekstu slobodnog vremena, novi kulturni, obrazovni i zabavni sadržaji se traže prvenstveno kroz ponudu grada Zadra. Unutar rasprava o takvim ponudama pojavio se „problem prostora“, što se pokazalo da je tema koja je iznimno bitna za kreativni život mladih i njihovo slobodno vrijeme (kao i područje djelovanja u formi civilnog društva). Unutar te problematike nametnula se tema Centra za mlade, koji je, prema sugovornicima/cama, prijeko potreban u gradu Zadru, iako nije definirano unutar razgovora u fokus grupama tko bi točno vodio Centar niti konkretno kakvi bi se projekti tamo vodili. Također, uz „problem prostora“ u izvještaju se navode i ostale važne karakteristike života mladih u Zadru, kao što su problem nezaposlenosti, nezainteresiranost mladih za događanja izvan ugostiteljskih objekata i noćnih klubova te financijska pomoć pri stvaranju novih kulturno-zabavnih sadržaja mladih. Pozitivne strane su pokazale prvenstveno potencijal koji Zadar kao grad ima te dobru suradnju između udruga koje povezuju kreativne ideje i želja za radom, no i nedostatak financija pri čemu su ponekad i primorani udruživati se i surađivati.

Što se tiče provedenih fokus grupa, s metodološkog gledišta, kao nedostatke možemo istaknuti nemogućnost okupljanja većeg broja sudionika/ca u fokus grupama s nezaposlenima i zaposlenima, gdje je bilo svega četvero, odnosno troje sudionika/ca. Maleni broj sudionika/ca nije problematičan što se tiče opsega tema koje su se mogle obuhvatiti, u odnosu na to koliko je bio potreban za stvaranje veće dinamike i propuštene prilike za izražavanje više različitih mišljenja u svrhu ostvarivanja kvalitetnog dijaloga. Taj nedostatak se kompenzirao dodatnim pitanjima, čime se ušlo još dublje u neke teme i osobnije priče oko problema zapošljavanja, a što može biti korisno za razradu daljnjih istraživanja na temu (ne)zaposlenosti mladih u Zadru, ili čak u Hrvatskoj.

Vrijedi napomenuti da stavovi sugovornika/ica u provedenim fokus grupama ne izražavaju većinski niti univerzalni stav svih mladih u gradu Zadru te da se ovaj izvještaj i sve provedene interpretacije ne smiju shvaćati kao jedino stanje i jedine potrebe mladih u Zadru. No, stavovi oko potreba mladih u fokus grupama se uglavnom slažu s ranije poznatim stavovima koji su se spominjali kako u lokalnim medijima tako i na prijašnjim tribinama Savjeta mladih i drugih udruga čime je zanemarivanje istaknute problematike u ovom izvještaju još izraženije.

Sukladno izjavama sugovornika/ica, ovim izvještajem se u konačnosti žele predložiti sljedeće mjere (koje su zapravo predložene od strane sudionika/ica fokus grupa):

- 1) osnivanje Centra za mlade i rješavanje prostornih i financijskih potreba udruga mladih i kreativnih pojedinaca i grupa za njihove projekte i rad,
- 2) dosljedno provedeni natječaji za financiranje rada udruga (ako je potrebno i smanjiti doprinose, ali da se obećani iznos u potpunosti isplati udrugama),
- 3) promicanje praktičnog rada (prakse) i skupljanje iskustva u struci za vrijeme studija,
- 4) upoznavanje institucija s novim titulama i zanimanjima koje proizlaze i reformiranog sustava visokog obrazovanja,
- 5) bolja komunikacija između mladih i Grada.

Ovo su samo neke od mogućih načina rješavanja najistaknutijih problema koji su se pojavili u provedenim fokus grupama.

10. Literatura

- Nacionalni program djelovanja za mlade od 2009. do 2013. godine, http://www.hzz.hr/DocSlike/Nacionalni_program_za_mlade_2009-2013.pdf, preuzeto 10.04.2011.
- Sočo, Anamarija (2009.) *MLADI U CENTRU - Centri za mlade ili Kako do aktivnih mladih u zajednici*, Zagreb: Mreža Mladih Hrvatske. (http://www.mmh.hr/admin/ckfinder/userfiles/files/MLADI%20U%20CENTRU-Centri%20za%20mlade_opt.pdf, preuzeto 18.09.2011.)